

Dosarul nr.2rac-463/16

Instanța de fond: Judecătoria Bălți – D. Gherasim

Instanța de apel: CA Bălți – Iu. Grosu, A. Corcenco, D. Corolevschi

DECIZIE

02 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curtii Supreme de Justiție

în componența:
Președintele ședinței
judecători

Svetlana Filincova,
Sveatoslav Moldovan, Iurie Bejenaru,
Dumitru Mardari, Maria Ghervas,

examinînd recursul declarat de către Întreprinderea Municipală Regia „Apă-Canal – Bălți” în pricina civilă la acțiunea Societății pe Acțiuni „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” împotriva Întreprinderii Municipale Regia „Apă – Canal - Bălți” privind încasarea penalităților și cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curtii de Apel Bălți din data de 16 iunie 2016,

CONSTATĂ:

„Red Nord” SA la data de 07 septembrie 2015 s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” privind încasarea penalităților în sumă de 174 562,19 lei și cheltuielilor de judecată în sumă de 5 883,60 lei, achitate ca taxă de stat la depunerea cererii (f.d. 31-32).

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că în baza contractului nr. 1.242 din 28 august 2002 consumatorul ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” s-a obligat să achite integral plata pentru energia electrică consumată, precum și penalitățile facturate în conformitate cu prevederile Contractului în termenul indicat în factură.

Potrivit art. 46 alin. 5 al Legii nr. 124 – XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică, pentru achitarea cu întârziere a consumului de energie electrică, consumatorii finali plătesc penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract. Cuantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata medie anuală ponderată a dobânzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei.

Factura eliberată pe numele consumatorului ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” nu a fost achitată pînă la termenul limită de plată, astfel, s-a aplicat o penalitate în valoarea ratei de refinanțare a Băncii Naționale pentru fiecare zi de întârziere a plății pentru energia electrică consumată, pentru perioada 01 martie 2015 - 31 iulie 2015, calculată în baza contractului nr. 1.242 din 28 august 2002 și art. 46 alin 5 al Legii nr. nr. 124 – XVIII din 23 decembrie 2009.

De asemenea potrivit Acordului Adițional nr. 346 din 03 iulie 2014 la Contractul de furnizare a energiei electrice, care prevede eşalonarea datoriei în tranșe lunare, furnizorul și-a rezervat dreptul de a calcula penalitate asupra sumelor tranșelor neachitate, respectiv s-a calculat penalitate pentru nerespectarea acordului adițional.

Astfel, pentru nerespectarea prevederilor contractului nr. 1.242 din 28 august 2002 și a acordului adițional, pentru neachitarea în termen a facturilor pentru energia electrică consumată este îndreptățită să solicite încasarea sumei de 174 562,19 lei cu titlul de penalitate pentru perioada 01 martie 2015- 31 aprilie 2015.

Prin hotărîrea Judecătoriei Bălți din data de 31 martie 2016 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de „Red Nord” SA, s-a încasat de la ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” în beneficiul „Red Nord” SA penalitatea în mărime de 69 848,99 lei și suma de 5 883,60 lei drept compensare a cheltuielilor de judecată (f.d. 89).

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, la data de 11 aprilie 2016 „Red Nord” SA a depus apel, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărîrii cu emiterea unei hotărîri noi, prin care să fie dispusă spre încasare penalitatea în mărime de 174 562,19 lei și cheltuieli judiciare în mărime de 9 811,25 lei (f.d.103-105).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din data de 16 iunie 2016 s-a admis apelul declarat de „Red Nord” SA, s-a casat integral hotărîrea Judecătoriei Bălți din 31 martie 2016 cu emiterea unei hotărîri noi, prin care s-a încasat de la ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” în beneficiul „Red Nord” SA penalitatea în mărime de 174 562,19 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 9 811,25 lei (f.d. 116).

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la data de 10 august 2016 ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Bălți din data de 31 martie 2016 (f.d. 127-131).

În motivarea recursului recurenta ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” a indicat, că instanța de apel a aplicat eronat legea, aplicînd o lege care nu trebuia să fie aplicată.

La data de 11 octombrie 2016 „Red Nord” SA a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de recurs cu menținerea deciziei instanței de apel (f.d. 146).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la 16 iunie 2016, expediată părților prin intermediul oficiului poștal, recepționată de către apelantă la data de 30 iunie 2016 (f.d. 122).

Recursul depus la 10 august 2016 se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art.445 alin. 1, lit. c) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” întemeiat și care urmează să fie admis cu casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 16 iunie 2016 și remiterea cauzei la rejudecare din următoarele considerente.

Din materialele dosarului rezultă, că la data de 28 august 2002 între „Red Nord” SA în calitate de furnizor și ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” în calitate de consumator a fost încheiat contractul nr. 1.242, prin care furnizorul s-a obligat să furnizeze consumatorului energia electrică la parametrii de calitate pentru fiecare loc de consum, iar consumatorul s-a obligat să achite integral plata pentru energia electrică consumată, precum și a penalităților în termenul limită indicat în factură.

Potrivit pct. 3.9 al contractului nr. 1.242 din 28 august 2002 dacă factura emisă conform contractului, nu este onorată pînă la data limită, atunci consumatorul va plăti o penalitate la suma datorată de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere a plăților pentru energia electrică consumată, începînd cu prima zi după data limită de plată a facturii și pînă în ziua efectuării plăților.

Materialele cauzei atestă, că consumatorul ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” la situația din 24 iunie 2014 a acumulat o datorie istorică față de „Red Nord” SA în sumă de 17 452 000,0 lei.

În scopul stingerii datoriei părțile au încheiat acordul adițional la contractul de furnizare a energiei electrice nr. 346 din 03 iulie 2014, prin care au eșalonat achitarea datoriei conform unui grafic stabilit conform anexei nr. 1 și nr. 2 al acordului adițional (f.d. 7-9).

Astfel suma datoriei de 5 373 000,0 lei, conform anexei nr. 1 se va achita în tranșe de 120 000,0 lei lunar începînd cu iulie 2014 și pînă în februarie 2018, iar suma datoriei de 12 079 000,0 lei, conform anexei nr. 2 se va achita în tranșe de 250 000,0 lei lunar începînd cu ianuarie 2015 și pînă în septembrie 2018.

Părțile au convenit și o penalitate în caz de neachitare în termen a tranșei în mărimea ratei medii anuale ponderate a dobînzii la creditele noi acordate în moneda națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. Calculul se va efectua din suma tranșei neachitate, începînd cu următoarea zi de la data limită de plată.

Consumatorul ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” nu și-a onorat obligațiile de plata lunară a tranșelor stabilite, astfel, „Red Nord” SA la 07 septembrie 2015 s-a adresat în instanța de judecată pentru a încasa penalitatea în legătură cu întârzierea achitării tranșelor, prezentînd următorul calcul al penalităților: pentru datoria curentă în mărime de 53 432,09 lei; pentru datoria istorică conform anexei nr.1 în mărime de 47 919,60

lei; pentru datoria istorică conform anexei nr.2 în mărime de 73 210,50 lei, în total penalitate în mărime de 174 562,19 lei.

Consumatorul ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” a recunoscut penalitatea pentru datoria curentă în sumă de 53 432,09 lei. Totodată nu a fost de acord cu calculul penalităților pentru neachitarea tranșelor la datoria istorică, prezentînd alt calcul al penalităților și anume conform acordului anexa nr. 1 penalitate în mărime de 5 324,40 lei; conform acordului anexa nr. 2 penalitate în mărime de 11 092,50 lei.

Instanța de apel a considerat corect calculul prezentat de „Red Nord” SA fără a argumenta de unde reiese acest calcul, nu a combătut argumentul ÎM Regia „Apă- Canal- Bălți” precum că furnizorul a calculat penalitatea reieșind din datorii și penalități, deși la penalități nu pot fi calculate alte penalități.

În urma celor expuse instanța de recurs constată, decizia instanței de apel prematură, ori suma încasată de instanța de apel ca penalitate nu are o motivare explicită, iar calculul prezentat de „Red Nord” SA nu rezultă din acordul adițional nr. 346 din 03 iulie 2014 încheiat între părți.

Astfel, instanța de recurs menționează, că fiecare parte a procesului trebuie să aibă nu numai facultatea de a-și face cunoscute elementele, pe care se bazează pretențiile sale, dar și aceea de a lua cunoștință și de a discuta orice probă sau concluzie prezentată instanței de judecată (*CEDO, hot. Lobo Machado vs. Portugalia din 20.02.1996; hot. Vermeulen vs. Belgis din 20.02.1996*). Nu prezintă nici o relevanță dacă elementul susceptibil să conducă la o anumită decizie este adus în discuție de către părți sau sesizat din oficiu de către instanță, chiar și în această din urma situație, judecătorul fiind obligat să impună discutarea lui.

Din conținutul acestui text rezultă, că instanța de apel, urma să verifice hotărîrea instanței de fond, atît sub aspectul temeiniciei, adică modul în care prima instanță a apreciat probele administrate în cauză și dacă în baza acestora s-a reținut corect raporturile juridice dintre părți, cît și sub aspectul legalității, precum și sub aspectul soluționării tuturor argumentelor formulate de părți.

Deci, instanțele de judecată urmau să constate cu certitudine care este obiectul litigiului, care este temeiul legal de a se adresa cu astfel de cerințe și în final instanțele urmau să dea apreciere tuturor cerințelor înaintate și să combată toate argumentele invocate de către de participanții la proces.

Totodată, Colegiul constată, că instanțele inferioare urmau să se expună pe fiecare capăt de cerere atît în partea motivantă cît și în dispozitiv.

Conform art. 241 alin. 5 și 6 CPC în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărîrii.

Conform jurisprudenței CEDO, instanțele de judecată, inclusiv instanțele de apel sînt obligate de a motiva hotărîrile sale. În special, decizia instanței de apel trebuie să conțină circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei referitor la admiterea sau respingerea acțiunii, alte chestiuni ce au fost soluționate în cadrul judecării pricinii, legea materială și procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii, argumentele instanței în caz de respingere a unor probe prezentate de participanți ș.a. (*hotărîrea Plenului CSJ a RM din 03.10.2005 nr. 15 „Cu privire la examinarea pricinilor civile în ordine de apel”*).

În acest sens, instanțele de judecată urmează să țină cont de prevederile art. 118 alin. 1 al CPC, potrivit căruia fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale. Instanța, totodată, va ține cont de faptul că este responsabilă de determinarea definitivă a circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și că în acest sens poate fi propus părților să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii, să consulte un specialist în domeniu pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Ca urmare, decizia recurată urmează a fi casată cu remiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

În temeiul celor expuse, în baza art. 445 alin. 1, lit. c) CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Se admite recursul declarat de către Întreprinderea Municipală Regia „Apă-Canal – Bălți”.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 16 iunie 2016 în pricina civilă la acțiunea Societății pe Acțiuni „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” împotriva Întreprinderii Municipale Regia „Apă – Canal - Bălți” privind încasarea penalităților și cheltuielilor de judecată,

Se remite cauza la rejudecare la Curtea de Apel Bălți în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Svetlana Filincova

judecători

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Maria Ghervas